

Biuletyn / Bulletin Euroregionu Silesia

Nr 2 / Č. 2

Grudzień / Prosinec 2011

ISSN 2084-0020

**I Gala Funduszu Mikroprojektów
w Euroregionie Silesia**

.....
**I. galavečer Fondu mikroprojektů
v Euroregionu Silesia**
str. 2-3

**Przykłady dobrych praktyk
w mikroprojektach**

.....
**Příklady dobré praxe
v mikroprojektech**
str. 4-5

**Wywiad z dr. Janem Olbrychtem
– posłem do Parlamentu Europejskiego**

.....
**Rozhovor s dr. Janem Olbrychtem
– poslancem Evropského parlamentu**
str. 8-9

I Gala Funduszu Mikroprojektów

Podsumowanie I etapu realizacji projektu parasolowego w Euroregionie Silesia

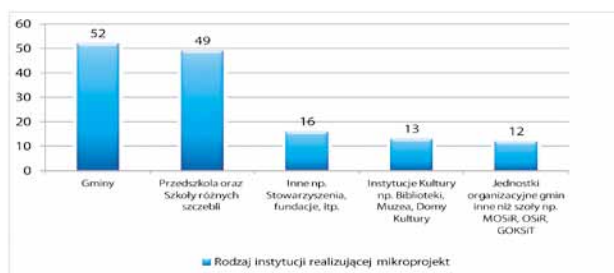
4 listopada 2011r. odbyła się uroczysta Gala Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia. Była to pierwsza tego rodzaju impreza, jaką Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry zorganizowało dla Beneficjentów Mikroprojektów od początku administrowania Funduszami małych projektów w ramach Programów Transgranicznych.

Gałę zorganizowano w ramach wspólnego projektu parasolowego Euroregionu pt. "Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia". Projekt jest współfinansowany w 85% ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz w 15% ze środków budżetu państwa RP, „Przekraczamy granice”.

Uroczystego otwarcia dokonał Prezes Zarządu Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry Mirosław Lenk. Głównym elementem Gali było swoiście „oskarowe” podsumowanie zrealizowanych projektów, które poddane zostały procedurze konkursowej, tak, by w efekcie wyróżnić te najlepsze. Sekretariat strony polskiej Euroregionu Silesia do konkursu zakwalifikował wszystkie projekty zakończone do dnia 31.12.2010 r. (tj. w ramach I-go etapu realizacji projektu

parasolowego) po polskiej stronie. Od 28.04.2008 r. do 31.12.2010 r. zrealizowano łącznie 142 mikroprojekty. Najwięcej mikroprojektów zgłoszono z powiatów raciborskiego oraz wodzisławskiego. Beneficjentami tych projektów najczęściej są bezpośrednio gminy, następnie szkoły, rzadziej natomiast stowarzyszenia i instytucje kultury.

Poniżej przedstawiono podział wg rodzaju Instytucji realizującej mikroprojekt.

Spis Treści

I Gala Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia	2-3
Přeshraniční sportovní spolupráce	4-5
Szkoły i przedszkola na szóstkę	6-7
Rozmowa z dr. Janem Olbrychtem – posłem do Parlamentu Europejskiego	8-9
Kalendarz imprez transgranicznych/ Kalendář přeshraničních akcí	10
Co nas czeka w nowej perspektywie finansowej 2014-2020	11
Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013	12
Projekt „EUREGIO PL-CZ”	13
Karl Max von Lichnovsky – dyplomata z Chuchelnej	14
Rozrywka	15
Warto zobaczyć - Pocysterski Zespół Klasztorno-Pałacowy w Rudach	16

Wytypowano 14 kategorii, w których wybrano najlepsze mikroprojekty oraz wyróżnienia w tych kategoriach. W związku z tym, iż nasz Euroregion nazywa się „Silesia” nie było problemu z nazwaniem nagrody głównej, a mianowicie każdy nagrodzony otrzymał „Silesiankę”. Dodatkowo każdy z nagrodzonych za I miejsce otrzymał dyplom, statuetkę oraz nagrodę rzeczową, a wyróżnieni otrzymali dodatkowo dyplomy.

Nagrody za najlepsze mikroprojekty w poszczególnych kategoriach otrzymali:

1. Mikroprojekt o charakterze inwestycyjnym

- Nagroda - Gmina Baborów „Turysta na trasie”;
- Wyróżnienie - Miasto Racibórz, „System wczesnego ostrzeżenia przed powodzią i innymi zagrożeniami w dorzeczu Górnej Odry” oraz Gmina Krzyżanowice „Bezpieczne pogranicze – system ostrzegania przed zagrożeniami”

2. Mikroprojekt dla najmłodszych

- Nagroda - Przedszkole nr 3 w Głubczycach, Gmina Głubczyce „Czesko-polskie tradycje nie znają granic – Tanecznym krokiem do Europy”
- Wyróżnienie - Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Ryszarda Kincla w Raciborzu „Poznajmy się! Rola literatury dziecięcej w integracji europejskiej”

3. Mikroprojekt strażacki

- Nagroda - Gmina Kietrz „17 lat wspólnych działań - 10 lat partnerskiej współpracy”
- Wyróżnienie - Gmina Pietrowice Wielkie „Bezpieczna ludność na pograniczu”

4. Mikroprojekt promocyjny

- Nagroda - Gmina Krzyżanowice „Czerwiec miesiącem przyjaźni na splywie Odry i Olzy”
- Wyróżnienie - Miasto Racibórz „Poznaj nasze miasta”

5. Najlepiej rozliczony mikroprojekt

- Nagroda - Przedszkole w Lubomi Gmina Lubomia „Polsko-czeski maluch na start – wyrównywanie szans edukacyjnych przedszkolaków z polsko-czeskiego pogranicza”
- Wyróżnienie - Zespół Szkół w Krzanowicach, Gmina Krzanowice „Tradycje regionu integrują ludzi”

6. Najlepsza dokumentacja mikroprojektu

- Nagroda - Gmina Markłowice „Transgraniczne partnerstwo dla zachowania tradycji”
- Wyróżnienie - Zespół Szkół w Rydułtowach, Miasto Rydułtowy „Brama sąsiadów otwarta. Projekt działań edukacyjnych z zakresu kultury i wiedzy o regionie”

7. Mikroprojekt o charakterze sportowym

- Nagroda - Miasto Pszów „W zdrowym ciele zdrowy duch - Polsko-Czeskie Dni Sportu”
- Wyróżnienie - Gimnazjum nr 1 z Oddziałami Integrycyjnymi w Rydułtowach, Miasto Rydułtowy „Sport together”

8. Mikroprojekt innowacyjny

- Nagroda - Gmina Krzyżanowice „Złot pojazdów zabytkowych”
- Wyróżnienie - Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Ryszarda Kincla w Raciborzu – „Goblin Horror Pictures Show. Polsko-czeski Konwent Miłośników Fantastyki GOBLIKON 2009”

9. Najciekawsza publikacja wydana w ramach mikroprojektu

- Nagroda - Szkoła Podstawowa nr 1 w Raciborzu, Miasto Racibórz „Kształcenie integracyjne na pograniczu polsko-czeskim – Konferencja metodyczno-naukowa”
- Wyróżnienie - Gimnazjum nr 3 w Raciborzu, Miasto Racibórz „Racibórz-Opawa. Od przyrody do historii”

10. Mikroprojekt o charakterze edukacyjnym

- Nagroda - Szkoła Podstawowa nr 5 w Wodzisławiu Śląskim, Gmina Wodzisław Śląski „Woda naszym wspólnym, międzynarodowym skarbem”
- Wyróżnienie - Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych w Rybniku, Miasto Rybnik, „System Podatkowy a działalność gospodarcza w Czechach i w Polsce”

11. Mikroprojekt o charakterze kulinarnym

- Nagroda - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Rydułtowach, Powiat Wodzisławski, „Polsko-czeska wyprawa kulinarna w świat”
- Wyróżnienie - Gminny Zespół Oświaty Kultury, Sportu i Turystyki w Tworkowie, Gmina Krzyżanowice „Łączy nas kuchnia i muzyka”

12. Mikroprojekt o charakterze kulturalnym

- Nagroda - Miejski Ośrodek Kultury w Krzanowicach „Kultura morawska pogranicza polsko-czeskiego”
- Wyróżnienie - Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 Szkoła Podstawowa nr 16, Gmina Wodzisław Śl. „Nauka bez granic – jesteśmy badaczami naszej kultury, czyli od korzeni po współczesność”

13. Najciekawszy mikroprojekt organizacji pozarządowej

- Nagroda - Ludowy Klub Sportowy „Czarni” w Nowej Wsi „Transgraniczne wydarzenia sportowe - Nowa Wieś – Pist”
- Wyróżnienie - Klub Sportowy Wicher Wilchwy, Wodzisław Śląski „Poznajmy się poprzez sport”
- Wyróżnienie - Stowarzyszenie Ognisk Muzycznych w Rybniku „Transgraniczne partnerstwo - integracja poprzez sztukę”
- Wyróżnienie - Fundacja Elektrowni Rybnik „Polsko-Czeska Akademia Fotografii”

14. Największa wartość pozyskanych środków z Funduszu Mikroprojektów w przeliczeniu na mieszkańca gminy

- Nagroda - Gmina Miejska Krzanowice 20,63 EUR
- Wyróżnienie - Gmina Markłowice 19,62 EUR

Pozostałe miejsca:

- Gmina Krzyżanowice 11,82 EUR
- Gmina Branice 9,13 EUR
- Miasto Racibórz 7,96 EUR

Na zakończenie części podsumowującej projekty Dyrektor strony polskiej Euroregionu Silesia Daria Kardaczyńska wręczyła wyróżnienie oraz podziękowanie za współpracę polsko-czeską w ramach projektu parasolowego oraz Pani Janie Novotná Galuszková – Sekretarzowi strony czeskiej Euroregionu Silesia.

Przebieg Gali uatrakcyjnił swoją prezentacją Jaroslav Radimeřský, który z wielką swadą i poczuciem humoru przedstawił zebranym pogawędkę „O języku czeskim i nie tylko...”. Po zakończeniu części oficjalnej był czas na rozmowy i dyskusje nie tylko o zrealizowanych projektach, ale także o planach i zamierzeniach na przyszłość.

Gratulujemy wszystkim nagrodzonym, a Beneficjentom realizującym swoje projekty w latach 2011-2014 życzymy nominacji i nagród na kolejnej Gali. Mamy nadzieję, że Gala została dobrze odebrana przez naszych Beneficjentów oraz, że uda się zorganizować w roku 2012 Galę po stronie czeskiej, a na koniec realizacji Projektu Parasolowego (w I połowie 2015r.) przygotujemy wspólną polsko-czeską „Galę Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia” (ciekawie tylko gdzie znajdziemy tak dużą salę balową)☺.

Přeshraniční sportovní spolupráce

V říjnovém čísle našeho zpravodaje jsme v části věnované příkladům dobré praxe psali o přeshraniční spolupráci škol. Dnes vám nabídneme příklady projektů z oblasti sportu, jejichž nositeli jsou nejen školy, ale také občanská sdružení působící v této oblasti. Na rozdíl od škol mají tato sdružení hned od počátku tvorby projektu hned několik nevýhod: téměř nikdy nemají vlastní zaměstnance, které by mohli využít při zpracování projektové žádosti či samotné realizaci projektu, nestojí za nimi jejich zřizovatel (obec, město, kraj), většinou nemají s projekty financovanými z prostředků EU větší zkušenosti a zejména téměř nikdy nemají dostatek finančních prostředků na povinné předfinancování celého projektu. Za těchto podmínek by se mohlo zdát, že tělovýchovné jednoty, sportovní oddíly či kluby budou příjemci dotace z Fondu mikroprojektů pouze výjimečně, avšak opak je pravdou. Jak se tedy tato sdružení s uvedenými nevýhodami vypořádávají, jak zajišťují dostatečné personální zázemí či finanční prostředky na předfinancování projektu? Základním vkladem každého sdružení je nezměrné nadšení jejich členů a chuť realizovat společný projekt. A to je už první krůček k úspěchu! Dalším krokem k úspěchu je úzká spolupráce s manažery Fondu při přípravě a realizaci projektu, kteří jsou si nedostatku zkušeností sportovních sdružení se složitými projektovými záležitostmi vědomi a nabízejí jim širokou metodickou pomoc. Manažeri Fondu pomůžou také nastínit různé možnosti financování včetně vysvětlení, jak v projektu využít neplacené dobrovolné práce či příjmů v podobě sponzorských darů a touto formou zajistit prostředky na vlastní dofinancování projektu v minimální výši 15 %. Prostředky na předfinancování projektu si bohužel musí každé sdružení v konečné fázi zajistit samo, a tak nelze než obdivovat všechny ty, kteří v tom svém nadšení a touze realizovat společný projekt se sportovci z druhé strany hranice, překonali všechny těžkosti, pustili se do přípravy žádosti o dotaci a uspěli. Podívejte se, v jakých různých sportovních disciplínách máme „ty odvážné a nadšené“...

Jezdectví

Název projektu: Česko-polské jezdectví
Název žadatele: Jezdecký klub Opava - Kateřinky
Název partnera: Klub Jeździecki Zbrosławice
Schválená dotace z ERDF pro žadatele: 26 464 EUR

Jezdecký klub Opava - Kateřinky je klub s bohatou tradicí, jehož založení se datuje k roku 1888. Klub dlouhodobě spolupracuje s polskými jezdci a trenéry, a proto se roz-

hodl zorganizovat dvoje závody s názvem „Česko-polský pohár“, které měly charakter parkurových závodů určených pro různé věkové kategorie jezdců a různé obtížnosti od stupně Z až po stupeň L. I přes velkou nepřízeň počasí se letních závodů zúčastnilo přes 100 jezdců, podzimních pak dokonce téměř 120. Projekt přispěl k prohloubení přeshraničních vztahů mezi jednotlivými oddíly a v poslední řadě také ke zvýšení povědomí široké veřejnosti o jezdeckém sportu na obou stranách hranice.

Motoristický sport

Název projektu: Prajszka rely - sportovně-mezinárodní orientační jízda historických vozidel s plněním prvků
Název žadatele: Moto-Club Kravaře-Motorrad Verein Dt.Krawarn (M.C.K.)
Název partnera: Opolski Klub Motocykli Dawnych SM
Schválená dotace z ERDF pro žadatele: 10 388 EUR

Jednalo se o sportovně-orientační jízdu historických automobilů a motocyklů s plněním různých soutěžních prvků na jednotlivých zastávkách průjezdních kontrol, např. jízda zručnosti ve slalomu a po prkně, střelba ze vzduchovky, vědomostní test. V rámci soutěže byli vyhlášeni vítězové různých kategorií jako např. nejméně úspěšný klub v soutěži, nejméně úspěšná žena, nejkrásnější motocykl a automobil apod. Soutěže se zúčastnilo přes 160 účastníků. Projekt byl ukončen společným kulturním večerem s hudebním doprovodem české a polské kapely.

Šachy

Název projektu: GENS UNA SUMUS - Jsme jedna rodina
Název žadatele: Tělovýchovná jednota MSA Dolní Beňšov
Název partnera: Miasto Rydułtowy (jako zřizovatel Ogniska Pracy Pozaszkolnej w Rydułtowach)
Schválená dotace z ERDF pro žadatele: 16 767 EUR
Schválená dotace z ERDF pro partnera: 11 371 EUR

Tento společný projekt byl zaměřen na posílení spolupráce mezi šachisty na obou stranách hranice. Navázal na předchozí projekt „Česko-polská hra královská“, který byl realizován již v rámci Fondu mikroprojektů programu INTERREG IIIA a znamenal navázání spolupráce dolnobenešovských šachistů s šachisty z polských Rydułtów. Nový projekt obou partnerů byl zahájen kulturní akcí – česko-polským plesem a poté již začal půlrok pravidelných společných tréninků českých a polských šachistů, konaných střídavě na obou stranách hranice. Své síly si šachisté mohli změřit na šachovém turnaji družstev základních a středních škol

v Dolním Benešově, mezinárodním turnaji ve Fischerových šachách v Ryduřtověch a mezistátním šachovém turnaji, který se odehrál v letní nedělní dopoledne na ryduřtowském náměstí a byl tak pojat jako široká propagace šachového sportu. Projekt vyvrcholil dvěma týdenními šachovými pobytů s názvem „Prázdniny se šachy“, jedním v polské Breně a druhým v rekreačním středisku ve Starých Hamrech.

Volejbal

Název projektu: Volejbalová Interliga mládeže - 2009
Název žadatele: Volejbalový klub DHL Ostrava
Název partnera: Klub Sportowy Jastrzębie - Borynia
Schválená dotace z ERDF pro žadatele: 19 012 EUR

Jak napovídá název projektu, jeho obsahem byla organizace volejbalové soutěže mládeže, probíhající od ledna do května. Do této soutěže se zapojila družstva kategorie starších žáků a kadetů z území několika euroregionů, celkem se za celou soutěž odehrálo 96 utkání. Turnaj se těšil pozornosti i takových významných hostů, jakým byl generální konzul Polska v ČR či místopředseda Českého volejbalového svazu.

Lukostřelba

Název projektu: Po stopách Robina Hooda - spolupráce lukostřeleckých oddílů v Ostravě a Prudniku
Název žadatele: Tělovýchovná jednota Mariánské Hory
Název partnera: Klub Sportowy Obuwnik, Prudnik
Schválená dotace z ERDF pro žadatele: 9 404 EUR
Schválená dotace z ERDF pro partnera (z FM Euroregionu Pradziad): 29 527 EUR

Lukostřelecký oddíl TJ Mariánské Hory již více než tři roky spolupracuje s polským lukostřeleckým oddílem Klub Sportowy Obuwnik z Prudniku. Oba oddíly se rozhodly zrealizovat společný projekt, v rámci kterého každý z partnerů uspořádal pět společných jednodenních lukostřeleckých závodů, český oddíl pak společné soustředění trenérů v Beskydech a polský partner čtrnáctidenní letní sportovní tábor u Baltského moře.

Horolezectví

Název projektu: CZECH + POLISH = CLIMBING
Název žadatele: Junák - svaz skautů a skautek ČR, středisko Kopřivnice
Název partnera: Raciborskie Stowarzyszenie Wspinaczkowe
Schválená dotace z ERDF pro žadatele: 18 409 EUR

Při skautském středisku v Kopřivnici již několik let funguje skupina mládeže, která se zabývá lezením po skalách a umělých lezeckých stěnách. Euroregion Silesia pomohl této skupině najít stejně zaměřeného polského partnera a vznikl první projekt vzájemné spolupráce. Projekt zahrnuje pět společných setkání zaměřených na vzájemné poznání a aktivní lezení na obou stranách hranice včetně soutěže a pětidenní mezinárodní sportovní setkání ve skautském centru VANAVAN. Součástí projektu je také proškolení českých i polských lektorů lezení a vydání česko-polského průvodce po lezeckých lokalitách v příhraničí.

Szkoły i przedszkola na szóstkę

Współpraca polskich i czeskich placówek oświatowych w ramach Funduszu Mikroprojektów

Jednymi z najbardziej aktywnych beneficjentów polskiej części Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia są placówki oświatowe – szkoły i przedszkola. Jest to bardzo pozytywny aspekt realizowanego programu, ponieważ nic tak nie rozwija współpracy między sąsiednimi narodami i społecznościami jak kontakty najmłodszych mieszkańców.

W Programie Operacyjnym Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013 Fundusz Mikroprojektów jest odrębnym obszarem wsparcia tego programu, za pośrednictwem którego są finansowane te najmniejsze projekty, przede wszystkim o charakterze nieinwestycyjnym. Głównym ich celem jest wspieranie współpracy lokalnych społeczności po obu stronach granicy poprzez rozwój stosunków międzyludzkich, wspólnych celów edukacyjnych, kulturalnych i innych zajęć czasu wolnego, usług publicznych itp.

Wśród wielu działań realizowanych w ramach Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia jednymi z bardziej znaczących i zauważalnych są **wspólne przedsięwzięcia placówek oświatowych**, głównie szkół. Jest to nie tylko efekt zachęt ze strony samorządów będących organami prowadzącymi dla swoich placówek, ale także aktywnych działań pracowników sekretariatów obu części Euroregionu, którzy właśnie szkołom poświęcają wiele uwagi: pomagają w wyszukiwaniu partnerów zagranicznych z uwzględnieniem odrębności różnych typów szkół po obu stronach granicy, dostarczają inspiracji i pomocy metodycznej w przygotowaniu i realizacji wspólnych działań transgranicznych, organizują specjalne seminaria i wykłady w szkołach. Jednak najczęściej zaangażowania i wysiłku muszą włożyć sami nauczyciele i dyrektorzy tych placówek, które zdecydowały się na współpracę przy udziale środków Funduszu Mikroprojektów.

Na dzień 30. listopada 2011, po VIII posiedzeniach Euroregionalnego Komitetu Sterującego, wykorzystano po polskiej stronie Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia kwotę 2.586.847,60 euro, z tego na projekty realizowane przez placówki oświatowe zadysponowano 788.585,97 euro, co stanowi 30,48% wykorzystanych środków. Wymieniona kwota obejmuje wyłącznie współpracę szkół i przedszkoli (nie uwzględniono tu projektów realizowanych przez miasta i gminy, jednostki kultury i inne, które również nakierowane są na młodzież). Świadczy to o tym, że w polskiej części Euroregionu Silesia bardzo duża ilość środków wykorzystywanych jest na pogłębienie współpracy pomiędzy dziećmi i młodzieżą.

Jednym z najbardziej pod tym względem aktywnym samorządów jest miasto Racibórz i jego czeski partner – miasto Opawa. Ze wszystkich 60 realizowanych projektów aż 15 z nich, czyli

co czwarty, realizowane było przez szkoły i przedszkola z Raciborza. Łącznie zatwierdzona całkowita kwota wydatków dla tych projektów to 213 399,23 euro, poziom dofinansowania – **181.389,34 euro**.

Z pozostałych samorządów najbardziej aktywne dotychczas są:

- Miasto Wodzisław Śląski – 11 projektów z dofinansowaniem na kwotę 127 111,79 euro
- Miasto Rydułtowy – 5 projektów, dofinansowanie 95 656,26 euro
- Miasto Rybnik – 5 projektów, dofinansowanie 95 616,98 euro
- Gmina Lubomia – 5 projektów, dofinansowanie 67 314,05 euro
- Gmina Marklowice – 4 projekty, dofinansowanie 59 561,20 euro

Do najbardziej aktywnych i skutecznych placówek oświatowych korzystających ze wsparcia z Funduszu Mikroprojektów należą:

- Gimnazjum nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi i Sportowymi im. Cz. Miłosza w Raciborzu z projektami:
 - *Jak Forman i Wajda - pierwsze kroki*
 - *I Ty możesz grać w Lidze Mistrzów*
 - *Poznaj swoich czeskich piłkarskich przyjaciół*
- Gimnazjum nr 3 w Raciborzu z projektami:
 - *Racibórz-Opawa. Od przyrody do historii*
 - *Ziemia raciborska i opawska w obiektywie młodego człowieka*
 - *Ziemia raciborska i opawska w historii*
- Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Raciborzu z projektami:
 - *Sport przez wieki i kraje*
 - *Kształcenie integracyjne na pograniczu polsko-czeskim – Konferencja metodyczno-naukowa*
 - *„Sport w sztuce - sztuka w sporcie”*
- Zespół Szkół nr 2 w Wodzisławiu Śląskim z projektami:
 - *Krajobraz kultury*
 - *Krajobraz sportu*
 - *Krajobraz wypoczynku i rekreacji*
- Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych w Rybniku z projektami:
 - *System podatkowy a działalność gospodarcza w Czechach i w Polsce*
 - *„Polsko czeskie igraszki kulinarne” Praktyki zawodowe*
 - *Z ekonomią na co dzień*

SP 1 Racibórz - Sport przez wieki i kraje

ZS nr 2 w Wodzisławiu Śląskim - Krajobraz kultury

- Przedszkole w Lubomi z projektami:
 - *Polsko-czeskie maluch na start - wyrównywanie szans edukacyjnych przedszkolaków z polsko-czeskiego pogranicza*
 - *W stronę tradycji*
 - *Żyjmy zdrowo i sportowo*
- Gimnazjum w Markłowicach z projektami:
 - *Markłowice – Stonava. Zawsze razem*
 - *Współpraca bez granic*
 - *Razem w Europie*

Trudno w ramach jednego artykułu omówić i pokazać pełny zakres projektów realizowanych przez szkoły i przedszkola w ramach współpracy transgranicznej współfinansowanej z Funduszu Mikroprojektów. Trzeba jednak zauważyć, że nie było w realizowanych przedsięwzięciach ani granic wiekowych, ani ograniczeń w pomysłach i wyobraźni. Wśród tych 60 projektów 6 zrealizowały przedszkola. Było także kilka projektów realizowanych przez szkoły ponadgimnazjalne – głównie z Rybnika i Wodzisławia Śląskiego.

Charakter realizowanych projektów był bardzo różnorodny. Były wśród nich projekty o charakterze sportowym (wspólne obawy sportowe, organizowane zawody oraz rambity i olimpiady), kulturalnym (festiwale, wystawy, przeglądy piosenek), kulinarnym (warsztaty i konkursy kulinarne), historycznym (wykonanie makiety grodziska), ekologicznym (rozbudzenie ponadnarodowej świadomości wspólnej odpowiedzialności za środowisko naturalne i planetę, nauka ochrony środowiska, propagowanie działań ekologicznych), naukowym (zorganizowana konferencja popularno-naukowa), a nawet stworzenie filmów „prawie” fabularnych ze scenariuszami opracowanymi przez uczniów i nauczycieli w ramach projektu. Dodatkowym efektem transgranicznej współpracy, którego doświadczyła niejedna szkoła po zakoń-

SP nr 2 w Wodzisławiu Śląskim - Małe sąsiedzkie igrzyska

czeniu realizacji projektu, było kontynuowanie współdziałania na innych płaszczyznach, niejednokrotnie wsparte podpisaniem oficjalnych i bezterminowych umów partnerskich.

Jednym z modelowych działań w zakresie edukacji, a zarazem na pewno dobrym i inspirującym przykładem, było wydanie czesko-polskiego podręcznika „Wspólne dziedzictwo raciborsko-opawskie” autorstwa Norberta Miki i Šárki Bělástovej, doświadczonych nauczycieli reprezentujących obie strony granicy. Jest to podręcznik szkolny do nauczania regionalnego, który jest pisany w formie lustrzanego odbicia (z jednej strony po polsku, a z drugiej po czesku) i który jest wykorzystywany po obu stronach granicy.

Dzieci i młodzież nie mają uprzedzeń, jakie wobec swoich sąsiadów za granicą ma wielu dorosłych, w swoich kontaktach są bezpośrednie, spontanicznie, chcą poznawać nowych ludzi, pragną nowych przeżyć – a to wszystko jest gwarancją działań przynoszących prawdziwy efekt transgraniczny.

Szkoły można uznać za jednych z głównych „aktorów” współpracy transgranicznej na terenie Euroregionu Silesia. Dlatego tak cieszysz liczbą i jakością projektów realizowanych przez szkoły i przedszkola a współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013 „Przekraczamy Granice”. Pozwala to patrzeć z optymizmem w przyszłość w zakresie współpracy lokalnych społeczności po obu stronach granicy, niezależnie od tego, w jakim stopniu ta współpraca będzie w przyszłości wspierana finansowo.

Gimnazjum nr 2 Racibórz - I Ty możesz grać w lidze mistrzów

	Miasto/gmina jako wnioskodawca (organ prowadzący dla szkół i przedszkoli)	Liczba placówek oświatowych	Liczba projektów	Zatwierdzona całkowita kwota wydatków	Zatwierdzona kwota dofinansowania z EFRR	przeciętna wartość projektu w placówce (kwota na placówkę)
				EUR	EUR	
1	Miasto Racibórz	7	15	213 399,23	181 389,34	12 092,62
2	Gmina Wodzisław Śląski	7	11	149 543,30	127 111,79	11 555,62
3	Miasto Rydułtowy	3	5	112 536,80	95 656,26	19 131,25
4	Miasto Rybnik	3	5	112 490,57	95 616,98	19 123,40
5	Gmina Lubomia	3	5	79 193,00	67 314,05	13 462,81
6	Gmina Markłowice	2	4	96 925,10	59 561,20	14 890,30
7	Powiat Wodzisławski	2	3	34 153,40	29 030,39	9 676,80
8	Gmina Kietrz	2	2	29 860,22	25 381,18	12 690,59
9	Gmina Mszana	1	1	26 896,46	22 861,99	22 861,99
10	Gmina Krzyżanowice	2	2	22 236,15	18 900,72	9 450,36
11	Gmina Kornowac	2	2	21 495,34	18 271,03	9 135,52
12	Gmina Krzanowice	1	1	20 802,20	17 681,87	17 681,87
13	Gmina Głubczyce	2	2	17 216,57	14 634,08	7 317,04
14	Gmina Rudnik	1	1	12 322,25	10 473,91	10 473,91
15	Gmina Branice	1	1	5 530,80	4 701,18	4 701,18
		39	60	954 601,39	788 585,97	13 143,10

Projekty złożone przez placówki oświatowe polskiej części Euroregionu Silesia (stan na 30.11.11)

Rozmowa z dr. Janem Olbrychtem – posłem do Parlamentu Europejskiego

Panie pośle, jak z Pana punktu widzenia należy ocenić sposób wykorzystania przez Polskę funduszy unijnych. Czy możemy być jako kraj zadowoleni ze sposobu wykorzystania środków unijnych w tej perspektywie programowania?

Jeżeli patrzymy na to z perspektywy europejskiej, to możemy być zadowoleni, bo mieścimy się w głównym peletonie. Poziom wydawanych pieniędzy i poziom zakontraktowania, jak również sposób i kierunek ich wykorzystania jest prawidłowy. Pamiętajmy, że my w tej chwili jesteśmy największym odbiorcą tych funduszy, więc patrzy się na nas szczególnie. To jest też ważne dlatego, ponieważ – choć o tym się głośno nie mówi – rozmowa na temat przyszłej perspektywy będzie zawsze odnośna do skuteczności poprzedniej. Inaczej mówiąc, jeżeli jakieś państwo dobrze sobie radzi z wykorzystaniem pieniędzy unijnych, z rytmicznością i kierunkiem wydawania, to znaczy, że warto i można to kontynuować.

Jest Pan stosunkowo często tu na miejscu, w regionie. Jak Pan ocenia współpracę transgraniczną realizowaną przez samorządy, instytucje i inne podmioty na polsko-czeskim pograniczu, także z wykorzystaniem środków zewnętrznych?

Ponieważ jestem co tydzień w domu, w Cieszynie, mogę obserwować na co dzień, w jaki sposób te działania są realizowane. Oceniam je bardzo pozytywnie, dlatego, że zdaję sobie sprawę z poziomu ich złożoności i stopnia skomplikowania. Myślę, że tutaj jest wykonywana bardzo ciekawa praca przynosząca dobre efekty i ona się zdecydowanie przebija przez różne trudności. Osoby, które nie pracują we współpracy transgranicznej uważają, że to jest współpraca bardzo łatwa, że w gruncie rzeczy to są niewielkie projekty, że współpracuje się z sąsiadami. Ci jednak, którzy pracują w tym zakresie wiedzą, że to nie jest wcale takie proste, ponieważ mamy do czynienia z dwoma systemami prawnymi, z dwoma systemami finansowania, jak również z dwoma jakby systemami kultury administracyjnej, sposobu traktowania procedur itd.

Ponadto ta właśnie współpraca, współdziałanie, organizacja wspólnych przedsięwzięć i promocja są we współpracy transgranicznej niezwykle ważne – budują atmosferę i zaufanie. Powodują, że ludzie z dwóch stron granicy zaczynają ze sobą pracować, zaczynają sobie ufać. Pozytywne konsekwencje tego są bardzo, bardzo daleko idące. Jest to także ogromnie istotne dla polskiej polityki zagranicznej. W relacjach Polska – Republika Czeska ogromnie jest ważne, jakie są stosunki w relacjach na poziomie lokalnym, to jest coś, co określamy mianem dyplomacji obywatelskiej, gdzie w dużym stopniu atmosferę relacji polsko-czeskich budują właśnie te kontakty transgraniczne. Wiele osób nie zdaje sobie z tego sprawy, że współpraca transgraniczna jest tak naprawdę ważnym elementem polityki zagranicznej państwa.

Euroregion Silesia funkcjonuje 13 lat, w skali historycznej można powiedzieć, że tak naprawdę dopiero raczkuje. Jak z perspektywy Parlamentu Europejskiego wygląda teraźniejszość i przyszłość tego typu instytucji i kreowanie przez nie kierunków i zakresów współpracy transgranicznej?

Współpraca transgraniczna każdego Euroregionu, także Euroregionu Silesia powinna zawsze mieć coś na celu. Pamiętajmy, że ta współpraca historycznie największe swoje sukcesy miała wtedy, kiedy jakby budowała mosty, tam gdzie one były zerwane, tzn. pomiędzy Francją a Niemcami. Ta współpraca była bardzo ożywiona, ponieważ wszyscy widzieli, że jest bardzo wyraźny efekt. Tam natomiast, gdzie ta współpraca była budowana tylko po to, by np. dostać pieniądze europejskie, wiązano się, żeby dostać jakieś fundusze, to ta współpraca gasła.

Polskie euroregiony, w tym Euroregion Silesia, były inaczej budowane. Sam pamiętam, że kilkanaście lat temu nikt nie myślał o pieniądzach europejskich. A po drugie mieliśmy do czynienia z sąsiadem na podobnym poziomie, czyli inaczej mówiąc nasze relacje z Czechami były relacjami typu „musimy zbudować wzajemne zaufanie między

Jan Olbrycht

z sobą po bardzo długim okresie, gdzie tego zaufania nie było”. To spowodowało, że gdy potem pojawiły się pieniądze europejskie, to one pomogły w niektórych rzeczach, ale tak naprawdę nie o pieniądze w tej współpracy chodzi. Chodzi teraz o to, by tego nie stracić, by ten motyw wzajemnego zaufania i współpracy wzmocnić. Pieniądże są ważne i trzeba się wspólnie o nie starać, ale nie można pieniędzy traktować jako jedynej spoiwa w tych działaniach.

Panie marszałku. Jest pan posłem sprawozdawcą dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Jaka jest przyszłość tego funduszu, albo inaczej: jak będzie wyglądał Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w następnej perspektywie programowania? A jak będzie wyglądał poziom oraz sposób aplikowania środków unijnych w zakresie Europejskiej Współpracy Terytorialnej, szczególnie w zakresie współpracy transgranicznej?

Na dziś (choć to się wszystko może zmienić – sytuacja jest dynamiczna) wiemy, że w stosunku do Polski i do Czech pieniądze z EFRR nie powinno być mniej. Staramy się też o to, aby podnieść ilość pieniędzy na współpracę zagraniczną, bo to są środki, które przy stosunkowo niewielkich nakładach dają bardzo dobre efekty. Chcemy, by tę współpracę bardziej uelastycznili, żeby ona się nie blokowała ze względów prawnych i żeby dać większą możliwość swobody współpracującym partnerom. W tym temacie akurat nie ma większych trudności, bo wszystkie państwa europejskie zgadzają się, że współpraca transgraniczna jest sprawą absolutnie strategiczną.

Kiedy zapadną, kiedy powinny zapaść ostateczne decyzje w sprawie tzw. funduszy unijnych na lata 2014-2020? I proszę przypomnieć, kto je ostatecznie podejmuje.

Ostateczna decyzja zapada na zasadzie wspól-decyzji – tzn. wspólna decyzja Rady Europy czyli rządów i Parlamentu Europejskiego. Ta decyzja zapadnie wtedy, kiedy dwie strony to uzgodnią – z jednej strony państwa członkowie między sobą, z drugiej strony my w parlamencie głosujemy. Przechodząc do kalendarza – bardzo chcielibyśmy, żeby praca legislacyjna zakończyła się mniej więcej do końca roku 2012, po to, żeby cały rok 2013 przeznaczyć na przygotowanie już konkretnych działań i żeby można było ruszyć na początku roku 2014. Taki jest plan idealny.

Jest tylko jeden problem – wiąże się z tym, ile będzie pieniędzy, a to ile będzie pieniędzy zależy w dużym stopniu od negocjacji budżetowych i nie jest wykluczone, że ostateczna decyzja w/s funduszy działań i żeby można było ruszyć na początku roku 2014. Taki jest plan idealny. Jest tylko jeden problem – wiąże się z tym, ile będzie pieniędzy, a to ile będzie pieniędzy zależy w dużym stopniu od negocjacji budżetowych i nie jest wykluczone, że ostateczna decyzja w/s funduszy działań i żeby można było ruszyć na początku roku 2014. Taki jest plan idealny. Jest tylko jeden problem – wiąże się z tym, ile będzie pieniędzy, a to ile będzie pieniędzy zależy w dużym stopniu od negocjacji budżetowych i nie jest wykluczone, że ostateczna decyzja w/s funduszy działań i żeby można było ruszyć na początku roku 2014. Taki jest plan idealny. Jest tylko jeden problem – wiąże się z tym, ile będzie pieniędzy, a to ile będzie pieniędzy zależy w dużym stopniu od negocjacji budżetowych i nie jest wykluczone, że ostateczna decyzja w/s funduszy działań i żeby można było ruszyć na początku roku 2014. Taki jest plan idealny.

Jakie działania już dzisiaj powinni podejmować decydenci (politycy i samorządowcy), by dobrze się przygotować do wykorzystania wsparcia unijnego dla rozwoju swoich miast, gmin i regionów?

Jednym z głównych motywów w następnym okresie programowania będzie kwestia partnerstwa, czyli kwestia uzgadniania między wszystkimi partnerami, samorządami na różnych poziomach wspólnych działań i kierunków. Dlatego już dzisiaj, nie czekając na decyzje unijne, kluczowym zagadnieniem jest to, by wszyscy partnerzy – gminy, powiaty, województwo, subregion – usiedli ze sobą i uzgodnili, po pierwsze, co jest tak naprawdę najbardziej potrzebne, po drugie, co nie wzbudza żadnych kontrowersji. Byśmy wspólnie postanowili, które z inwestycji będziemy przy akceptacji wszystkich partnerów społecznych i politycznych, i oczywiście, jak będą na to odpowiednie środki, realizowali Moim zdaniem, to jest zadanie na rok 2012.

Panie pośle, rozmawiamy 9 grudnia tuż po szczycie przywódców państw Unii Europejskiej. Czy mamy, czy powinniśmy się bać?

Sytuacja jest bardzo poważna i bardzo trudna. Myślę, że wszyscy są świadomi, że Unia doszła do pewnego momentu, w którym musi podjąć bardzo poważne i trudne decyzje, które będą rzutowały na bardzo wiele lat i które niewątpliwie zmienią charakter funkcjonowania Unii. I albo te decyzje zostaną podjęte, albo skończy się to tylko ratowaniem finansów. Bardzo dobrze to ujął premier Donald Tusk, który powiedział, że niektórym się wydaje, że będą mogli uratować swoje pieniądze kosztem innych. A to jest absolutny błąd w myśleniu. Nie można bowiem ratować swoich pieniędzy kosztem Wspólnoty. Generalnie rzecz biorąc, uratować pieniądze wszystkich można zmieniając wspólnotę, a nie robić to kosztem wspólnoty.

Dla mnie osobiście ten szczyt kończy się umiarkowanie pozytywnie. Weto brytyjskie nie jest niczym nowym, wszyscy się tego spodziewaliśmy, zostało to potwierdzone. Brytyjczycy wyraźnie stawiają się w sytuacji odrębnej. To, że państwa członkowskie uzgodniły jednak, że podpiszą porozumienie, że zastosują wyraźne mechanizmy dyscyplinujące, a co ważne dla Polski – że ta „17” się nie zamknie, że będzie można uczestniczyć w ich pracach, nie będąc jeszcze w strefie Euro, to dobrze.

Ale czy tak naprawdę jest to tylko kryzys gospodarczy, kryzys wspólnej waluty EURO, czy może tylko poprzez to objawia się kryzys idei wspólnej Europy, kryzys jedności europejskiej zawarty w trakcie lizbońskim?

Koncepcja wspólnej Europy w gruncie rzeczy nie była gospodarcza. Od początku chodziło o to, jak powiązać ze sobą państwa, które toczyły ze sobą wojny. W gruncie rzeczy gospodarka była sposobem na powiązanie państw. Jeżeli patrzemy na działalność ojców Europy, to oni rozpoczęli od węgla i stali, nie dlatego że chodziło o węgiel i stal, ale o to, żeby powiązać ze sobą gospodarkę niemiecką i francuską głównie poprzez węgiel i stal. Inaczej mówiąc, żeby państwa, które ze sobą walczyły były powiązane ze sobą gospodarczo. Cała budowa konstrukcji jedności europejskiej opiera się w gruncie rzeczy na tym, że próbujemy za wszelką cenę współdziałać w jak największej ilości obszarów, jak najwięcej robić razem, bo im więcej robimy razem, tym mniejsze ryzyko, że wybuchnie między nami konflikt.

Natomiast jakoś zapomniano o tym, że ta konstrukcja wspólnej Europy ma się opierać na trzech elementach, o których mówił Robert Schuman (jeden z ojców zjednoczonej Europy). Po pierwsze – o solidarności rozumianej zgodnie z zasadą wartości chrześcijańskiej: „jeden drugiego ciężary noście”, czyli inaczej mówiąc, jak się dogadujemy i współpracujemy to na dobre i na złe. Po drugie – subsydiarność, czyli robmy na poziomach wyższych tylko to, co jest naprawdę niezbędne, tzn. sprowadzamy sprawy jak najbliżej do obywatela, a na poziomie europejskim robmy to, co w danym momencie musi być na tym poziomie zrobione (a to się zmienia). I po trzecie – kwestia trwałości, tego tzw. trwałości rozwoju. Trwałość realizowanych wspólnie działań, nie tymczasowość i przejściowość. Ja myślę, że rzeczą ważną i kluczową jest połączenie subsydiarności, solidarności i trwałości. I o tym nie można zapominać. A to że to się robi przy pomocy gospodarki to jest inna kwestia.

W tej chwili jesteśmy w sytuacji trudnej, to jest taki trochę sprawdzian, na ile rzeczywiście jesteśmy solidarni, na ile jesteśmy w stanie

wzajemnie swoje ciężary nosić, Czy jak jest ciężko, to będziemy patrzyli tylko na to, co jest nasze – „biorę swoje zabawki i wychodzę”, czy też uważamy, że bycie razem jest dużo lepsze i ważniejsze. Ja myślę, że to jest taki moment próby i – tak jak pan powiedział – kryzys finansowy postawił przed Unią Europejską bardzo poważne pytania: Czy jesteście gotowi na to, by umiejętnie zmieniać Unię, dostosowywać ją i przekształcać? Czy jesteście tylko ze sobą, jak jest dobrze? To jest taki moment prawdy, i paradoksalnie takie kryzysy mogą w niektórych sytuacjach pomóc, bo zmuszają do podejmowania potrzebnych działań. Ja w tym sensie jestem umiarkowanym optymistą.

Jest pan m.in. przewodniczącym grupy roboczej „Wartości i wolności” Sieci Idei Europejskich. W 2007 roku Sieć opublikowała dokument do dyskusji pt. „Świat w 2025 roku. Jakie działania powinna podjąć Unia Europejska.” A ja chcę zapytać: Jak wg Pana będzie wyglądała wspólnota europejska w 2025 roku...?

Najciekawsze w Unii Europejskiej jest to, że to jest organizm żywy, że to nie jest jakiś tajnie ułożony plan, o którym ktoś wie, a reszta nie wie. Nawiasem mówiąc, Unia Europejska to jeden z ciekawszych modeli na świecie – model państw, które razem postanawiają działać. A tak naprawdę jesteśmy świadkami czegoś, co zmienia się na naszych oczach. Z całą odpowiedzialnością odpowiem Panu – nie wiem.

Jestem jednak przekonany, że ta struktura będzie istniała, ale jaka ona będzie wtedy, to naprawdę jest mi trudno powiedzieć. Ja jestem w ogóle zwolennikiem silnej Unii, więc bym powiedział – nie wiem jaka będzie, wiem jaka chciałbym żeby była. Moim zdaniem ona powinna być silniejsza, ona powinna więcej rzeczy robić razem, więcej rzeczy traktować w kategoriach metody wspólnotowej, a nie tylko interesów narodowych. Myślę, że kryzys to przyspiesza. Bo gdyby to miał być system tylko współpracy międzypaństwowej, to w gruncie rzeczy takie systemy są czasowe – one są raz potrzebne, raz nie. A nam tak naprawdę na kontynencie europejskim jest potrzebne wspólne działanie i współpraca.

A może po prostu brakuje dziś tych wartości, które leżą u podstaw Wspólnej Europy, Europy Schumana i Monneta? Może dziś o chrześcijańskich korzeniach Europy za mało albo za cicho się mówi?

No, kto nie mówi, ten nie mówi. Ja jestem akurat w tej grupie w parlamencie, która zajmuje się wartościami chrześcijańskimi. Bardzo głośno o tym mówimy i nie tyle mówimy o wartościach chrześcijańskich, które są dla nas wartościami oczywistymi, ale staramy się je stosować. Naszym zdaniem bez nich, bez solidarności, bez subsydiarności nie można mówić o godności człowieka, o sprawiedliwości. Są to kwestie naprawdę kluczowe i akurat teraz, w dobie kryzysu, trzeba o nich tym głośniejsze mówić i tym bardziej je przypominać, ponieważ jeżeli zatraci się tę bazę wartości to ten model się nie ostanie.

Unia Europejska ma też jednak sporą ilość przeciwników. I oni próbują mówić, że Unia zwalcza wartości, ale to nieprawda. Oczywiście są też ludzie, którzy nie chcą propagować wartości chrześcijańskich, ale ich też ktoś tam demokratycznie wybrał... Zapewniam jednak Pana, że w Parlamencie Europejskim na te tematy bardzo dużo się dyskutuje i dyskutuje się bardzo ostro. Dzisiaj są to wątki bardzo aktualne i nie dotyczą bynajmniej tylko kwestii rozliczeń i finansów, ale dotyczą kwestii podstawowych – kwestii godności, szacunku i poczucia sprawiedliwości, kwestii właściwego traktowania każdego człowieka.

Dziękuję bardzo za rozmowę

Jan Olbrycht, poseł do Parlamentu Europejskiego od 2004 roku, członek prezydium grupy Europejskiej Partii Ludowej w PE, członek Rady Krajowej Platformy Obywatelskiej. Pracuje w Komisji Kontroli Budżetowej i Komisji Rozwoju Regionalnego. W październiku 2011 roku został nominowany sprawozdawcą dla EFRR. Jest doktorem socjologii. Przez osiem lat (1990-1998) był burmistrzem Cieszyna. Po utworzeniu województw samorządowych był - w latach 1998-2002 - pierwszym marszałkiem woj. śląskiego. Biegłe włada językami: angielskim i francuskim. Jest uważany za jednego z najlepszych w Polsce specjalistów unijnej polityki regionalnej oraz wykorzystania funduszy UE przez regiony i samorządy krajów członkowskich.

KALENDARZ IMPREZ TRANSGRANICZNYCH od grudnia 2011 do lutego 2012

KALENĀŘ PŘESHRAŇIČNÍCH AKCÍ od prosince 2011 do února 2012

	Termin / Termín	Nazwa imprezy / Název akce	Miejsce imprezy / Místo akce	Organizator / Organizátor	więcej informacji na stronie / více informací na stránkách	
GRUDZIEŃ - PROSINEC	1.12.2011 r.	Konferencja z okazji 20-lecia Euroregionu Nysa - Výroční konference 20 let Euroregionu Nisa	Jelenia Góra	Euroregion Nysa-Nisa-Neisse	www.ern.cz	
	8-9.12.2011 r.	Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry - Valná hromada Sdružení obcí povodí Horní Odry	Szczyrk	Euroregion Silesia Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry	www.euroregion-silesia.pl	
	8.12.2011 r.	Międzynarodowa czesko-polska konferencja Euroregionu Glacensis - Mezinárodní česko-polská konference Euroregionu Glacensis	Rychnov nad Kněžnou	Euroregion Glacensis	www.euro-glacensis.cz	
	14.12.2011 r.	Międzynarodowe czesko-polskie spotkanie z okazji 20-lecia współpracy transgranicznej samorządów Těšínského Slezska – Śląska Cieszyńskiego - Mezinárodní česko – polské setkání u příležitosti 20. let přeshraniční spolupráce samospráv Těšínského Slezska – Śląska Cieszyńskiego	Český Těšín	Euroregion Śląsk Cieszyński / Těšínské Slezsko	http://euroregion.inforeg.cz	
	16.12.2011 r.	Walne Zgromadzenie Członków Euroregionu Silesia-CZ - Valná hromada Euroregionu Silesia - CZ	Rohov	Euroregion Silesia-CZ	www.euroregion-silesia.cz	
	16-23.12.2011 r.	„Jarmark Bożonarodzeniowy - Racibórz-Krawarz” - „ Vánoční trhy - Ratiboř-Kravaře ”	Racibórz	Miasto Racibórz / Miasto Krawarz	www.raciborz.pl	
	17.12.2011 r.	Historyczny jarmark Bożonarodzeniowy / Historický vánoční jarmark	Hradec nad Moravicí	Město Hradec nad Moravicí, Gmina Krzanowice	www.hradecnadmoravici.eu	
31.12.2011 r.	Zakończenie mikroprojektów w grudniu - Ukončení mikroprojektů v prosinci: 1. Komenda Główna Straży Granicznej Warszawa Oddział w Raciborzu: „Wspólnie bez granic” 2. Gmina Krzanowice: „Poznaj świat - obóz wędrowny” 3. Miasto Racibórz: „Jarmark Bożonarodzeniowy - Racibórz-Krawarz” 4. Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry: „Transgraniczna promocja Euroregionu Silesia” - aktualny termin zakończenia 5. Městské kulturní centrum Fulnek: „Česko-polské dny kultury” - prodloužení termínu 6. Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje: „Zkvalitnění společného pracoviště v Chotěbuzi” 7. Střední škola společného stravování, Ostrava – Hrabůvka: „S ekonomikou každý den” 8. Český zahrádkářský svaz, Základní organizace Štěpánkovice: „Setkávání a spolupráce zahrádkářů Štěpánkovic a Kietrze” 9. Město Hradec nad Moravicí: „Společné Vánoce”					
STYCZEŃ - LEDEN	01.01.2012 r.	Rozpoczęcie realizacji projektu „EUREGIO PL-CZ” - duży projekt w ramach POWT RCz-RP 2007-2013 - Zahájení realizace projektu „EUREGIO PL-CZ” - velký projekt v rámci OPPS ČR-PR 2007-2013	Racibórz	Partner Wiodący - Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry wraz z 10 Partnerami - pozostałymi Euroregionami na granicy polsko-czeskiej (Silesia, Beskidy, Pradziad, Glacensis i Nysa) - Vedoucí partner Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry spolu s 10 partnery - ostatními euroregiony polsko-českého příhraničí (Silesia, Beskydy, Praděd, Glacensis a Nisa)	www.euroregion-silesia.pl	
	12.01.2012 r.	Gminny Przegląd Przedstawień Bożonarodzeniowych - Jasełka 2012 - Obecní přehlídka vánočních představení - Jesličky 2012	sala widowiskowa Centrum Kultury w Tworzkowie	Gmina Krzyżanowice		
	16.01.2012 r.	Termin zakończenia 9. naboru wniosków do Funduszu Mikroprojektów - Termín ukončení 9. kola příjmu žádostí do Fondu mikroprojektů	Racibórz / Opava	Euroregion Silesia	www.euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.cz	
	31.01.2012 r.	Zakończenie mikroprojektów w styczniu - Ukončení mikroprojektů v lednu: na polskiej i czeskiej stronie nie jest planowane zakończenie żadnych mikroprojektów				
LUTY - ÚNOR	29.02.2012 r.	Zakończenie mikroprojektów w lutym - Ukončení mikroprojektů v únoru: 1. Gmina Głuczyce, Gimnazjum nr 1 w Głubczycach: „Sztuka nie zna granic” 2. Raciborskie Centrum Kultury: „Śląska pieśń ludowa - wspólna tożsamość regionalna” 3. Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje: „Problémy sociálního vyloučení na česko-polské hranici - senioři v bezpečí” - prodloužení termínu				

Co nas czeka w nowej perspektywie finansowej 2014-2020

Wizja przyszłości Europejskiej Współpracy Terytorialnej

24 listopada 2011 r. w Poznaniu odbyła się najważniejsza konferencja polskiej prezydencji w Radzie UE w dziedzinie polityki spójności pt. „Zintegrowane podejście do rozwoju - klucz do inteligentnej, zrównoważonej i sprzyjającej włączeniu Europy”. Stanowiła ona wprowadzenie do nieformalnego spotkania ministrów odpowiedzialnych za politykę spójności UE, rozwój terytorialny i miejski.

Konferencja była poświęcona zwiększeniu roli myślenia strategicznego i zintegrowanego podejścia w podejmowaniu decyzji i kształtowaniu polityk rozwojowych UE. W dyskusji uczestniczyli wysokiej rangi politycy, praktycy i eksperci z różnych dziedzin i krajów. Minister polskiego Ministerstwa Rozwoju Regionalnego Elżbieta Bieńkowska powiedziała na konferencji, że kluczowymi celami podczas polskiej prezydencji było wzmocnienie atrybutów polityki spójności przez zintegrowane i terytorialnie ukierunkowane podejście do rozwoju oraz zorientowanie tej polityki na rezultaty.

Podczas konferencji przedstawiciele rządów, świata nauki oraz biznesu zaprezentowali swoje wizje i idee dotyczące przyszłości Europy, sił napędowych europejskiego rozwoju w najbliższej dekadzie, a także roli Europy i strategii Europa 2020 w podejmowaniu globalnych wyzwań. Dyskusja podczas konferencji potwierdziła, że dalszy gospodarczy, społeczny i terytorialny rozwój Europy potrzebuje nowego paradygmatu rozwoju i nowych narzędzi. Jak informował Minister Michał Boni – *Potrzebujemy nowego języka i nowej filozofii rozwoju dla Europy, bo mamy do czynienia z zupełnie nowymi odbiorcami tej polityki.*

źródło: http://www.mrr.gov.pl/aktualnosci/rozwoj_regionalny/Strony/Przyszlospolitykispojnosci_przyszlosc_Europy_konferencjewPozaniu.aspx

To, co czeka nas w ramach EWT (Europejskiej Współpracy Terytorialnej) nie jest jeszcze wiadome. 6. października 2011r. Komisja Europejska ogłosiła projekty rozporządzeń polityki spójności na lata 2014-2020. Projekty te zawierają propozycje dotyczące kierunków inwestycji na rzecz rozwoju i wzrostu Unii Europejskiej, realizowanych w ramach polityki spójności, a także mechanizmy koordynacji polityki spójności z innymi politykami UE. Propozycje w opracowywanych Rozporządzeniach niosą szereg zmian i nowości, ale podstawowe cechy EWT, podobnie jak cała polityka spójności, nie zmieniają się wyrażnie. Przedstawienie propozycji rozpoczęło formalne negocjacje nad przyszłością polityki spójności w Radzie Unii Europejskiej.

Wiadomo natomiast, że określono główne cele Polityki Spójności, które w odniesieniu do okresu 2007-2013 przedstawiają się następująco:

2007-2013	2014-2020
1. Konwergencja 2. Regionalna konkurencyjność i zatrudnienie 3. Europejska współpraca terytorialna (EWT)	1. Inwestowanie dla wzrostu i zatrudnienia 2. Europejska współpraca terytorialna (EWT) W ramach EWT realizowane są Programy: - współpracy transgranicznej - współpracy międzynarodowej - współpracy międzyregionalnej

Jakie są na dzień dzisiejszy propozycje podstawowych cech dla przyszłości Europejskiej Współpracy Terytorialnej?

- Budowa oraz podstawowe zasady EWT pozostaną najprawdopodobniej bez zmian (nadal realizacja za pośrednictwem programów wieloletnich; całkowita odpowiedzialność, z finansową włącznie, spoczywa na państwach członkowskich, obowiązuje zasada partnerstwa itp.).
- Zachowane zostaną podstawowe zasady wdrażania programów.
- Komisja Europejska opublikuje listę odpowiednich obszarów kwalifikowalnych w podziale na programy, z tym, że pozostaną jako kwalifikowane regiony poziomu NUTS 3 wzdłuż granicy.
- Położony zostanie nacisk na zapewnienie ciągłości z obecnym ograniczeniem terytorialnym programów. Państwa członkowskie będą mogły jednak zmienić ograniczenie terytorialne przed przedłożeniem Programu Operacyjnego.
- Nie będzie możliwe wspieranie tak szerokiej skali działań jak obecnie z powodów konieczności mocniejszego powiązania polityki spójności ze strategią EU 2020 oraz dążenia do tego, by skoncentrować wsparcie na mniejszej liczbie tematów
- Wszelkie wsparcie musi zmierzać do wypełnienia określonych celów tematycznych (proponowane jest 11 celów tematycznych); dla EWT możliwość wyboru maksymalnie 4 celów tematycznych z jednoczesnym zwiększeniem wymagań dotyczących wykorzystania środków (mniej tematów, niektóre ważne tematy zagrożone, silny nacisk na osiągnięcie wyników).
- Nadal będzie obowiązywać zasada Partnera Wiodącego.
- Zwiększone (a także nowe) będą wymagania co do współpracy. Konieczne będzie m.in. spełnienie wszystkich czterech kryteriów współpracy (przygotowanie, realizacja, finansowanie, personel).
- Zmniejszy się poziom współfinansowania z EFRR do 75% (mniejszy stopień współfinansowania w porównaniu z krajowymi Programami Operacyjnymi – jest to propozycja, którą nie popiera polskie MRR).

/tekst opracowano na podstawie prezentacji z Konferencji w ramach V Targów Funduszy Europejskich w woj. śląskim oraz prezentacji przedstawicieli czeskiego Ministerstwa Rozwoju Regionalnego/

Euroregion Silesia bacznie śledzi wszelkie pojawiające się informacje na temat przyszłości Europejskiej Współpracy Terytorialnej, jak również całej Polityki Spójności w nowym okresie programowania na lata 2014-2020. Bierzymy udział w konferencjach i spotkaniach nawiązujących do tego tematu. Dla nas, ale również dla wszystkich korzystających z programów transgranicznych oraz Funduszy Mikroprojektów w tych programach ważne jest, aby zachowano zasady i budowę EWT właśnie w programach transgranicznych. Wszystkim nam zależy na osiągnięciu jak najlepszych wyników i efektów we współpracy transgranicznej, dlatego też rozumiemy konieczność dokonywania pewnych zmian np. propozycje wspierania szans zamiast ograniczania barier, ale mamy nadzieję, że w Funduszach Mikroprojektów nie będzie rewolucji.

Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013

8. zasedání Monitorovacího výboru

Ve dnech 15. – 16.11.2011 se v Třinci konalo 8. zasedání Monitorovacího výboru Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR - PR 2007-2013, jehož členy jsou také zástupci české i polské strany Euroregionu Silesia. Na tomto zasedání bylo schváleno 25 česko-polských projektů z oblasti životního prostředí, vzdělávání, spolupráce veřejných institucí, kultury a rozvoje podnikatelského

prostředí. Monitorovací výbor projednal také převody finančních prostředků mezi jednotlivými oblastmi podpory, takže i v průběhu roku 2012 bude pokračovat příjem projektů do některých oblastí. Následující tabulka uvádí stav finančních prostředků po schválení projektů a provedené realokaci dle jednotlivých oblastí podpory:

Stav finančních prostředků po schválení projektů a provedené realokaci ke dni 16.11.2011

Oblast podpory	Disponibilní prostředky po MV 16.11.2011 a realokaci (v EUR)	Doplňující komentář
1.1 Posilování dostupnosti	0,00	Do této oblasti podpory již nebudou předkládány projekty.
1.2 Ochrana životního prostředí	3 355 329,29	
1.3 Prevence rizik	3 062 204,00	Do této oblasti podpory již nebudou předkládány projekty, budou financovány pouze náhradní projekty.
2.1 Rozvoj podnikatelského prostředí	2 158 564,47	
2.2 Podpora rozvoje cestovního ruchu	3 612 121,00	
2.3 Podpora spolupráce v oblasti vzdělávání	1 468 545,94	
3.1 Územní spolupráce veřejných institucí	157 570,44	Již nebudou financovány doprovodné infrastrukturní aktivity.
3.2 Podpora společenských, kulturních a volnočasových aktivit	730 819,80	
Celkem	14 545 154,94	

Podrobné informace najdete na www.cz-pl.eu.

Termín pro předkládání žádostí o dotaci byl stanoven na září 2012 (netýká se žádostí do Fondu mikroprojektů).

Projekt EUREGIO PL-CZ

Jedním z projektů schválených na zasedání Monitorovacího výboru v listopadu 2011 byl projekt s názvem „EUREGIO PL-CZ“, který je společným projektem všech euroregionů česko-polského příhraničí. Cílem projektu je zintenzivnění vzájemné spolupráce euroregionů, načerpání nových zkušeností z vyspělých zahraničních regionů

a využití těchto zkušeností při směřování spolupráce po roce 2013, zmapování problémů bránících intenzivnější přeshraniční spolupráci ve snaze iniciovat změny právních dokumentů a zákonů a v neposlední řadě také zvýšení obecného povědomí a informovanosti o možnostech a efektech přeshraniční spolupráce.

1. pracovní setkání – Racibórz 2/2011

3. pracovní setkání – Vidly 4/2011

Příprava celého projektu probíhala po dobu téměř šesti měsíců v úzké spolupráci zástupců všech euroregionů, přičemž pracovní setkání se uskutečňovala střídavě v jednotlivých euroregionech.

Základní informace o projektu**Partneři projektu:** celkem 11

Vedoucí partner: polská část Euroregionu Silesia
 partneři: česká část Euroregionu Silesia
 polská část Euroregionu Nisa
 česká část Euroregionu Nisa
 polská část Euroregionu Glacensis
 česká část Euroregionu Glacensis
 polská část Euroregionu Praděd
 česká část Euroregionu Praděd
 polská část Euroregionu Těšínské Slezsko
 česká část Euroregionu Těšínské Slezsko
 česká část Euroregionu Beskydy

Rozpočet projektu:

- celkové výdaje: 345 543 EUR
- dotace z ERDF: 293 710 EUR
- dotace ze státního rozpočtu ČR (pouze pro české partnery): 9 699 EUR

Harmonogram projektu: 1/2012 – 12/2014

Cíle projektu:

- konkrétní vzájemné poznání jednotlivých euroregionů a jejich činností
- zintenzivnění vzájemné spolupráce s cílem eliminovat rozdílnou mentalitu aktérů pro společnou práci a vybudování silné vzájemné důvěry
- načerpání nových zkušeností z vyspělých zahraničních regionů a využití těchto poznatků při směřování spolupráce po roce 2013
- zmapování problémů bránících intenzivnější přeshraniční spolupráci ve snaze iniciovat změny právních dokumentů a zákonů
- zvýšení obecného povědomí a informovanosti o možnostech a efektech přeshraniční spolupráce

Aktivity projektu:

Aktivity projektu jsou rozděleny do 4 tématických oblastí, které se skládají z několika aktivit. Za každou aktivitu odpovídá některý z partnerů.

- *oblast 1: Vzájemné poznávání*
 - organizace studijních výměnných pobytů pro získání praktických zkušeností s činnostmi jednotlivých euroregionů. Bude realizováno celkem 6 třídních setkání zástupců jednotlivých euroregionů vždy v každém euroregionu.
- *oblast 2: Získávání zkušeností v zahraničí*
 - organizace 4 studijních cest do zahraničí pro získání praktických zkušeností s činnostmi vyspělých a rozvíjených euroregionů
- *oblast 3: Revize problémů přeshraniční spolupráce*
 - zpracování studie mapující problémy v rozvoji přeshraniční spolupráce v různých okruzích jako např. doprava, Schengen, životní prostředí, zdravotnictví, legislativa, EU programy přeshraniční spolupráce včetně Fondu mikroprojektů, evropská seskupení pro územní spolupráci apod. a následné předložení zpracovaného dokumentu příslušným subjektům s cílem iniciovat odstranění těchto problémů
- *oblast 4: Propagace, publicita a zvyšování povědomí o přeshraniční spolupráci*
 - vytvoření společných webových stránek v 5 jazykových mutacích (CZ, PL, EN, DE, FR), kde budou představeny všechny euroregiony česko-polského příhraničí
 - vydání společné publikace a mapy prezentující všechny euroregiony (jazykové mutace: CZ, PL, EN, DE)
 - organizace 4 konferencí prezentujících činnosti a výsledky euroregionální spolupráce:
 - * úvodní – 2012, Ostrava
 - * první hodnotící – 2013, Trutnov
 - * druhá hodnotící – 2014, Warszawa
 - * závěrečná – 2014, Racibórz

„Co slyším, to zapomenu. Co vidím, si pamatuji. Co si vyzkouším, tomu rozumím.“

Konfucius

4. pracovní setkání – Itebna 5/2011

Karl Max von Lichnovsky – dyplomata z Chuchelnej

W tym wydaniu Biuletynu Euroregionu Silesia zaprezentujemy postać przedstawiciela historycznej rodziny von Lichnovsky, jak określają historycy – najślawniejszego z rodu: Karla Maxa von Lichnovsky.

Rodzina Lichnovskych wpisała się znacząco w historię ziemi raciborsko-opawskiej, ale nie tylko. Znaczenie członków rodziny sięgało daleko poza granice naszej ziemi. Członkowie rodu byli znanymi mecenasami kultury i sztuki, m.in. Beethovena, oddziaływali na rozwój gospodarczy całego regionu. Posiadali ziemie i majątki po obu stronach dzisiejsze polsko-czeskiej granicy – od Grabówki koło Lubomi do Hradca nad Morawicą. Książęta Lichnovscy zarządzali majątkami, byli wojskowymi i duchownymi, politykami i dyplomatami. Właśnie sylwetkę jednego z nich chcemy dziś zaprezentować.

Karl Max von Lichnovsky urodził się w 8 marca 1860 roku w Krzyżanowicach, jako syn Carla i Marii z domu von Croy-Duelmen. Jego młodszą siostrą była hrabianka Margareta, późniejsza żona Karola hrabiego Lanckorońskiego, właściciela rozległych majątków w Małopolsce i Galicji. Ich córka – Karolina Lanckorońska, historyk, kolekcjoner i znawca sztuki, przekazała pod koniec swego życia (a przeżyła ponad 100 lat) na Zamek Królewski w Warszawie i Zamek na Wawelu ogromną kolekcję rodowych dzieł sztuki.

Karl Max Lichnovsky był szóstym z kolei księciem roku Lichnovskich, jedynym, który urodził się w samych Krzyżanowicach. To jego ojcu poświęcony jest napis nad budynkiem bramnym krzyżanowickiego pałacu – CAROLUS PRINCEPS LICHNOWSKY MDCCCLVI.

Karl Max Lichnovsky rozpoczął swoją karierę jako wojskowy, szybko jednak przeszedł do służby dyplomatycznej. Jego pierwszą placówką był Londyn, tam w wieku 25 lat został attaché niemieckiej ambasady. Następnie pracował w Sztokholmie, Konstantynopolu, Dreźnie, Bukareszcie i Wiedniu. Rozczarowany niezyskaniem stanowiska ambasadora, na które liczył, zrezygnował w 1904 roku ze służby dyplomatycznej, poświęcając się administracji swoich majątków – mechanizował rolnictwo, rozwijał uprawę i przetwórstwo lnu. Udzielał się także jako deputowany do Prowincjonalnego Landtagu powiatu raciborskiego w latach 1906-1912.

W 1904 roku ożenił się z Mechtildą hrabianką von und zu Arco-Zinneberg. Żona dyplomaty była niezwykle uzdolniona artystycznie – uprawiała poezję i prozę, świetnie malowała i rysowała, grała na fortepianie i śpiewała. Była mecenasem dla młodych twórców, wspierała m.in. początkującego poetę Rainera M. Rilke. Później, jako ambasadorowa, prowadziła w Londynie dom otwarty dla artystów. Wnętrza ambasady zdobiły płótna czołowych europejskich malarzy przełomu XIX i XX wieku – m.in. Picassa i Oskara Koko-

Grobowiec Lichnovskych w Chuchelnej

Karl Max von Lichnovsky

schki. Stałymi gośćmi ambasady byli najślawniejsi angielscy pisarze – Bernard Shaw i Rudyard Kipling.

Małżeństwo doczekało się troje dzieci: Wilhelm, ur. w 1905 r., Leonora (ur. 1906) i Michael (1907). Na chrzestnego pierwszego syna wprosił się sam Cesarz Niemiecki Wilhelm II. Dlatego pierwotny syn otrzymał imię Wilhelm, choć miał mieć na imię Felix. W grudniu 1912 roku książę Karl Max Lichnovsky został niemieckim ambasadorem w Londynie. Decydujący wpływ na tę nominację miał sam cesarz Wilhelm II, który upierając

się przy tej kandydaturze, musiał „przekonać” nieprzychylnego księciu kanclerza Rzeszy i Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Był to już dość niespokojny okres w polityce międzynarodowej. Wpływ na nominację ambasadorską miał zapewne opublikowany przez Lichnovsky'ego w lipcu 1912 roku artykuł „Niemiecko-angielskie nieporozumienia”, w którym wskazywał na sposoby unikania antagonizmów między Anglią a Niemcami.

Głównym zadaniem ambasadora Lichnovsky'ego miały być starania o zachowanie neutralnego stanowiska Anglii w razie konfliktu z jej sojusznikami – Rosją i Francją. Książę Lichnovsky jako ambasador prowadził antywojenną i pacyfistyczną politykę, rozumiejąc, że w razie wybuchu (nawet lokalnego) konfliktu, wojna jest nieunikniona. Jego sytuacja była w chwili wybuchu konfliktu bardzo dramatyczna, gdyż był praktycznie jedynym dyplomata niemieckim, który był przeciwny rozszerzaniu się konfliktu austriacko-serbskiego. Jeszcze w przededniu wypowiedzenia wojny pisał z Londynu do Berlina: „Cała nasza polityka musi się podporządkować naczelną dewizie, która brzmi: musimy naszemu narodowi zaoszczędzić wojny, w której nic nie można wygrać, ale wszystko można przegrać.” Paradoksalnie, po powrocie z misji w Londynie, właśnie z Lichnovskiego próbowano zrobić kozła ofiarnego, obwiniając go za to, że Anglia nie zachowała neutralności w wybuchającej wojnie. W marcu 1918 roku Lichnovsky opublikował memorandum, w którym m.in. skrytykował niemieckie postępowanie w trakcie przedwojennego kryzysu. Oskarżony przez nacjonalistów o czarnowidztwo i defetyzm został wydalony z pruskiej Izby Panów. Zaś za zasługi w pracy dyplomatycznej otrzymał tytuł *Doktora Honoris Causa* Uniwersytetu Oksfordzkiego.

Po zakończeniu wojny był kandydatem na starostę powiatu raciborskiego. Starał się także – choć bezskutecznie – zapobiec przyłączeniu Śląska Huczyńskiego do Czechosłowacji. Ostatnie lata życia Karl Max Lichnovsky spędził w Chuchelnej, wtedy już będącą częścią powstałej po wojnie Czechosłowacji. Przed śmiercią wydał publikację „Auf dem Wege zum Abgrund” (Na drodze do upadku), która była jego politycznym testamentem. Książę Karl Max von Lichnovsky zmarł 27 lutego 1928 roku w Chuchelnej, tam też – w rodzinnym grobowcu – został pochowany. W ostatnim czasie sarkofag ze szczątkami Karla Maxa Lichnovsky'ego został staraniem władz Chuchelnej odnowiony i zrekonstruowany.

Jako ciekawostkę można podać informację, iż swoje rodzinne strony (Chuchelna, Krzyżanowice, Hradec) odwiedzili po raz pierwszy od zakończenia II wojny światowej potomkowie sławnego dyplomaty – Michel (w 2008 roku) i Eduardo (w roku 2009) – prawnukowie ambasadora.

Lekcja języka nie-obcego – Część 2

Dzisiaj druga część lekcji języka czeskiego zawierająca popularne zwroty językowe i słowniczek wyrazów mogących nas zmylić.

Lekcja języka nie-obcego – Część 2	
Zwroty podstawowe	
JĘZYK CZESKI	JĘZYK POLSKI
Kde je nejbližší banka?	Gdzie jest najbliższy bank?
Jaká je to ulice?	Jaka to ulica?
Nejsem odtud, prosím o pomoc.	Nie jestem stąd, proszę o pomoc.
To je odtud daleko.	To jest daleko stąd.
Ztratil jsem se.	Zgubiłem się.
Odboč vpravo.	Skręć w prawo.
Odboč vlevo.	Skręć w lewo.
Jdi rovně.	Idź prosto.
Vstup je volný.	Wstęp jest wolny
Můžete nás vyfotit?	Czy mógłby pan nam zrobić zdjęcie?
Hledám internetovou kavárnu.	Szukam kafejki internetowej.
Chtěl bych si pronajmout auto.	Chciałbym wypożyczyć samochód.
Jaká je předpověď počasí na zítřek?	Jaka jest prognoza pogody na jutro?

Uwaga! Tu się można pomylić...	
JĘZYK CZESKI	JĘZYK POLSKI
balvan	głaz
chovat	niańczyć, opiekować się
chudý	biedny, ubogi
hodinky	zegarek
hodiny	zegar
hodovat	biesiadować
hračka	zabawka
hroch	hipopotam
hřib obecný (pravý)	prawdziwiek, borowik
dárek	podarunek, upominek
dechové nástroje	instrumenty dęte
deska	tablica, płyta
dívka	dziewczyna
divák	widz
dluhopis	obligacja długoterminowa
droga	narkotyki (rzadko)
e-mail	emalia

HUMOR

Roz Antek z Franckiem szli wele kościoła. Naroz Antek zdjął czopka na znak pozdrowienia.
- Jo myśloł - pado Francek - żeś ty z Panem Bogiem na bakier?
- No bo tak jest - pado Antek - my sie ino pozdrowimy ale ze sobą nie godomy!

Antek pożycz mi 200 złotych.
- No dobrze, ale mom przy sobie ino sto.
- No to dej te sto, a drugie sto będziesz mi winien - pado Francek.

Roz już zaś Antek pado Franckowi, że w Afryce to roz polowoł na lwa. Pado mu:
- Ci padom, ten lew na mnie świdrzy, a jo na niego. Jo bliżej, on bliżej. Naroz jo na pięcie zwrot, a lew za mną. Już mioł mie mieć a tu naroz...ciach, obalił sie i leżoł. No to jo pał, pał w niego i zabitech go.
- Toś ty ale odważny Antek, jo by już chyba ze strachu do galot narobił!
- A coś ty myśloł? Na czym on sie pośliznął?

Roz w kopalni było dwóch kumplów. Antek i Francek. Antek był bardziej leniwy od Francka. Toż też roz zjechał na dół fedrować, ale nie chciało mu sie łopaty brać. Zostawił ją na wierchu i przywiesił do niej kartkę: „Francek jak zjedziesz na dół, weź moja łopata boch jom zapomniał - Antek”. Francek sie kartka przeczytał i na drugiej stronie napisał: „Łopaty zech nie widziol - Francek”.

Roz na wczasach, na rybach spotkali se Warszawiok, Kaszub i Ślonzok. Naroz złowiyli złoto rybka. We trzech. Ale ona, ta rybka, padała: mocie trzi życzenia, ale dokupy. Pierwszy był Kaszub:
- Jo by chciał, by Kaszuby zawsze były takie piękne i ekologiczne.
- Życzenie spełnione – powiedziała złoto rybka.
Warszawiak godo: Ja bym sobie życzył, żeby do Warszawy już nikt obcy nie przyjeżdżał. Żebyś rybko otoczyła całą Warszawą wysokim murem, tak, by się ani mysz nie prześlizgnęła.
- Nie ma sprawy – powiedziała złota rybka.
- Ta Warszawa już je otoczono? Takim murem, że ani mysz...? – pyto Ślonzok.
- No jest – odpowiada rybka.
- To ją teraz zalej do samego wiyrchu wodą, takie jest moje życzyni – prawi Ślonzok...

Dwumiesięcznik „Biuletyn Euroregionu SILESIA” wydawany jest na zlecenie Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry w Raciborzu.

Wydawca: Digital Art Studio Gała Przemysław, ul. Miodowa 6/22, 25-553 Kielce, tel./fax: 41 348 00 13, e-mail: biuro@digitalartstudio.pl

Redakcja: Leonard Fulneczek (redaktor naczelny), Daria Kardaczyńska, Jana Novotná-Galuszková.

Adres redakcji: 47-400 Racibórz, ul. Batorego 7, tel. +48 32 415 64 94, e-mail: info@euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.pl

Przedruk całości lub części bez zgody redakcji jest zabroniony. Wykorzystane w Biuletynie zdjęcia pochodzą z archiwów sekretariatów Euroregionu Silesia oraz Beneficjentów.

Skład i druk: Digital Art Studio Gała Przemysław www.digitalartstudio.pl

Nakład: 1500 egz. Egzemplarz bezpłatny.

Pocysterski Zespół Klasztorno-Pałacowy w Rudach

Jedną z największych atrakcji Ziemi Raciborskiej jest **Pocysterski Zespół Klasztorno-Pałacowy w Rudach**. Rudy to miejscowość położona w dolnym biegu rzeki Rudy, prawostronnego dopływu Odry. Leżą w odległości 24 km od Raciborza, 13 km od Rybnika i 23 km od Gliwic.

Początki miejscowości związane są z założeniem w Rudach klasztoru Ojców Cystersów. Przyjmuje się jako datę założenia klasztoru rok 1258. Zakonnicy zostali sprowadzeni z Jędrzejowa przez księcia Władysława III Opolczyka. Posiadłości ziemskie i przywileje nadane przez księcia stały się podstawą rozwoju gospodarczego opactwa. Prócz działalności gospodarczej klasztor był także poważnym ośrodkiem kulturalnym i naukowym. W roku 1744 powstało tu Gimnazjum, w klasztorze istniała bogata w zbiory biblioteka.

W 1810 roku dekretem cesarskim wszystkie dobra kościelne i zakonne zostały zsekularyzowane. Ojcowie Cystersi musieli opuścić także klasztor w Rudach. Od 1820 roku były już klasztor stał się siedzibą książąt raciborskich i był nią bez przerwy aż do czasu II wojny światowej. Pożar spowodowany przez żołnierzy Armii Czerwonej w styczniu 1945 roku prawie całkowicie zniszczył zabudowania poklasztorne.

Pierwszy, tymczasowy kościół Cystersi wybudowali w połowie XIII wieku. Następny, konsekrowany w 1303 roku, zachował się do dnia dzisiejszego i jest jednym z najcenniejszych zabytków architektury na terenie diecezji gliwickiej. Podobnie jak wszystkie kościoły cysterskie, rudzka świątynia oddana została wstawnictwu Matce Bożej Wniebowziętej. Kościół charakteryzował się stylem gotyckim, wybudowany na planie krzyża łacińskiego, bez wieży, orientowany, trójnawowy o przeszłach nakrytych sklepieniami krzyżowo-żebrowymi. Gruntowną przebudowę kościoła przeprowadzono w XVII wieku. W latach 1723-1726 dobudowano przy południowym ramieniu kaplicę z kryptą ku czci NMP, gdzie znajduje się łaskami słynący obraz Matki Boskiej Pokornej. W trakcie odbudowy zmieniono frontową elewację kościoła poprzez połączenie z nowo wybudowaną wieżą. Ściany pokryto bogatą sztukaterią, a całemu wnętrzu nadano wystrój barokowy. Ponownie kościół spłonął w roku 1945. Po II wojnie światowej został ponownie odrestaurowany, przywrócono pierwotny, gotycki wygląd świątyni.

W 1998 roku ówczesny wojewoda katowicki w imieniu Skarbu Państwa przekazał pocysterskie zabudowania i ogrody Diecezji Gliwickiej. Obecnie pocysterski klasztor jest w fazie odbudowy i rekonstrukcji. Na ten cel zostały pozyskane fundusze z Programów Operacyjnych: „Infrastruktura kultury i dziedzictwa narodowego” i „Promesa Ministra Kultury”. Docelowo powstanie tutaj Ośrodek Formacyjno-Edukacyjny Diecezji Gliwickiej. Biskup gliwicki Jan Wieczorek dekretem z dnia 28 maja 1995 roku podniósł kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Rudach do rangi Diecezjalnego Sanktuarium Matki Boskiej Rudzkiej, a 14 czerwca 2009 świątynia została podniesiona do godności bazyliki mniejszej.

W okresie letnim, w soboty i niedziele, poklasztorne budynki udostępnione są zwiedzającym. Można także spędzić bardzo przyjemnie czas wędrując po uporządkowanych i zadbanych terenach parkowych wokół zabudowań byłego opactwa. Zwiedzając kompleks nie należy pominąć kościoła, a w nim cudownego wizerunku Matki Boskiej z Dzieciątkiem, który jest prawdopodobnie kopią obrazu Matki Boskiej „*Salus Populi Romani*”, znajdującego

się w bazylice S. Maria Maggiore w Rzymie. Cystersom podarowali go w 1228 r. założyciele Rud Władysław Opolczyk i książę Kazimierz. Wizerunek szybko zasłynął z licznych łask i przyciągał masy pątników. Cudowne ocalenie przed wojskami szwedzkimi w XVII w. wzmocniło kult jeszcze bardziej. Po sekularyzacji zakonu w XIX w. znacznie zmalał. Jednak od połowy lat 70. ubiegłego stulecia znowu się ożywił.

Zabytkowy romańsko-gotycki zespół opactwa cysterskiego znajdujący się w Rudach jest częścią **Parku Krajobrazowego Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich**. Obszar ten cechuje się atrakcyjnością przyrodniczą związaną z zachowaną szatą roślinną i ukształtowaniem terenu oraz dużymi wartościami kulturowymi zapoczątkowanych przez leśną i rybacką gospodarkę cystersów jak np. kompleks stawów hodowlanych w Łęczczoku, założonych w starorzeczcu Odry. W 1957 r. obszar ten objęto ochroną rezerwatową.

Marszałkowie województwa śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego podjęli starania o wpisanie obiektu na listę dziedzictwa kulturowego UNESCO.

Opracowano na podstawie:

Mika Norbert (red.). Klasztor Cystersów w Rudach. Racibórz 2008
Siedlaczek Henryk. Rudy – Mała Wielka Ojczyzna. Żory 1999
Wawoczny Grzegorz. Weekend w Bramie Morawskiej. Racibórz 2003
Strony internetowe:
<http://parafiarudy.kuria.gliwice.pl/strony/historia.html>
http://www.szlakcysterski.org/?pokaz=objekty_cysterskie&id=42
<http://www.rudy-opactwo.pl/>

Jednou z nejtěšších atrakтивit Ratibořska je **Cystercký klášterní a zámecký komplex v Rudách** u Ratiboře, který je součástí přírodního krajinného parku. Skládá se z gotické svatyně z 14. století s barokní fasádou a starobylých klášterních budov, dnes zrekonstruovaných. Komplex přitahuje turisty a pouťníky z polské i české části Slezska svou architekturou a historií. Bouřlivé dějiny rudského opatství přitahují pozornost a lákají k bližšímu poznání. Je zde možné také příjemně strávit čas toulkami po upravených parkovních plochách kolem budov tohoto bývalého opatství.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE